

Demokratisk treningsprogram

Manglende interesse og mulighet for ungdom til å bidra i lokal politikk og samfunnsliv er en trussel for demokratiet, grunnmuren i det norske samfunnet. Dette kan ordførere og lokalpolitikere gjøre noe med.

Rapporten [Et steg fram og to tilbake](#) (NTNU, 2023) viser at norske elever på 9. trinn har betydelige svakere kunnskap om og forståelse for demokrati og medborgerskap i dag enn i 2016. Distriktsenteret har mange gode eksempler på distriktskommuner som lykkes med å involvere og engasjere ungdom. Interesse og engasjement for ungdom og unge voksne vil styrke distriktskommunenes attraktivitet. Demokratiet må trenes, vedlikeholdes og brukes slik musklene i kroppen vår må trenes og brukes for å holde oss friske.

Hva kan vi gjøre lokalt for å trene ungdommen til å engasjere seg i lokal samfunnsutvikling?

Strukturert trening

Flere distriktskommuner bruker ungdomsrådet aktivt for å skape engasjement blant elever i skolen. I Vefsn kommune arrangerer ungdomsrådet en ungdomspolitisk dag. Der inviteres skoleungdom til å bidra til å lage en politisk handlingsplan. I dette arbeidet har kommunens ungdomskoordinator en viktig rolle.

På 10. trinn har elevene valgfaget demokrati og medborgerskap der de planlegger og organiserer den ungdomspolitiske dagen. I tillegg arrangerer ungdomsrådet et politisk verksted der ungdom møter politikere og administrasjon i kommunen. Ordføreren i Vefsn legger til rette for god ungdomsmedvirkning ved å stille opp når ungdommen spør om det. [Mosjømodellen](#) i Vefsn, [Hammerfestmodellen](#) og [Rollagmodellen](#) er gode eksempler på hvordan kommuner kan jobbe strukturert for å engasjere ungdom.

Skolen som treningsarena

Elevundersøkelsen viser at ungdom mener at de ikke har nok medbestemmelse i skolehverdagen. En slik opplevelse kan over tid føre til en følelse av at ungdommens stemme ikke betyr noe. Det tverrfaglige emnet [demokrati og medborgerskap](#) skal inngå i alle fag som et av tre gjennomgående tema i læreplanverket, og dette legger godt til rette for trening i medbestemmelse. Elevrådsarbeid og samfunnsfag er naturlige innganger til å arbeide med dette temaet. <https://distriktsenteret.no/ungdommens-distriktspanel/>.

Politikere kan også bruke skolen som arena for demokratisk trening. For eksempel kan ordfører besøke skolene og ha en fast spørretime. Ordfører kan også legge politiske møter til skolen, og ungdomsrådet kan bruke samme sted som dialogarena. Ungdom må bli tatt på alvor og få muligheten til å bidra med sine synspunkt og sin kunnskap. Skoleklasser kan besøke politiske møter og følge behandling av saker som opptar ungdom.

Skolen er godt rigget som en medvirkningsarena for å innhente kunnskap til kommunens samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging. I Nome kommune inviterte lokalpolitikere til ideverksted med elever om tema som opptar ungdom. I Fjord kommune fikk barna i barnehagen tegne hvordan de så for seg fremtiden i kommunen. For enkelte klassetrinn ble arbeidet med samfunnsdelen koblet til læringsmål i ulike fag.

Involvering av barn og unge skaper engasjement og gir en bedre plan for fremtidig utvikling.

Øvelse gjør mester

[Ungdom i distriktene](#) mener at ungdom må få større innflytelse lokalt. Kommunestyret som øverste politiske organ må sørge for at barn og unge får demokratisk opplæring og øvelse. Når du involverer barn og unge, får de sterkere tilknytning til hjemstedet sitt. Bred involvering av unge bringer også inn viktig kunnskap for å planlegge fremtidens samfunnsutvikling.

Demokrati må øves på og læres, slik en muskel må trenes og brukes aktivt for å ikke visne. Ungdoms synkende kunnskap om og forståelse for demokrati er en samfunnsutfordring som lokalpolitikere, skolen og vi voksne kan gjøre noe med.